

Второ заседание

Петък, 30 септември 1983 г.

(Открито в 9 ч.)

Председателстващ Атанас Димитров: Другарки и другари народни представители! Откривам второто заседание на десетата сесия на Осмо Народно събрание.

Продължаваме работата с разисквания по законопроектите за плана и бюджета.

Има думата народният представител инж. Лазар Минтов.

Лазар Минтов: Уважаеми другарки и другари народни представители! Присъединявам се към казаното, че приемането на плана и бюджета за 1984 г. от Народното събрание, три месеца преди началото на неговата реализация, дава голямо предимство и осигурява възможност на всички стопански организации, предприятия, дружества и сдружения за една по-добра и солидна подготовка, за едно по-пълно обвързване и координиране на кооперативните доставки, позадълбочено и точно формулиране на задълженията по договорите между отделните организации. Наред с това е осигурено време процесът на планиране и уточняване на задачите да продължи до основната единица в нашия стопански живот — бригадата. С други думи сега ще се осигури възможност да се разгърне широка дейност и се включат в обратния процес, насрещното планиране, който е изключително важен и, бих казал, по-отговорен, широк кръг от работници и специалисти с по-реално и вярно познаване на конкретната обстановка и конкретните възможности за разкриване на резервите.

Животът потвърди недвусмислено силата и верността на тази система, на този двустранен процес, решаващ като единно цяло развитието на нашата страна и нашата икономика. Трябва да кажа, че времето, което се осигуряваше за изясняване на задачите пред отделните трудови колективи, процеса за разкриване на резервите и най-често формирането на резултатите от насрещното планиране, не беше достатъчно,

в резултат на което същите носеха белега на формалния подход с всичките му отрицателни последици в различните направления.

Наистина системата на насрещното планиране е отворена така, че тя не би следвало да се влияе от времето, но най-силната му част е тази, когато се разясняват държавните задачи. Положителното е и това, че уточнението на плановите задачи за 1984 г. на всички нива беше извършено по-задълбочено, като особено полезна работа беше извършена в комисиите и работните групи на Народното събрание.

Трудовите колективи на град София участвуват с голям дял в създаването на националния доход, съставляващ 15 на сто за 1982 г. В града са съсредоточени основни производствени фондове за около 6 и половина млрд. лв., с които се осигурява над 14 на сто от промишлената продукция на страната.

С плана за 1984 г. се създават възможности за ускорено и интензивно развитие на столичната икономика в съответствие с конгресната линия за използване на интензивните фактори за икономически растеж. Предприятията и организациите от всички отрасли и дейности ще реализират печалба за над 1 млрд. и 800 млн. лв. — с 13 на сто повече от плана за тази година. Промисленото производство ще надхвърли 5 млрд. и 350 млн. лв. Рентабилността ще се повиши с 9 пункта, а фондоотдаването с 3 пункта. Обществената производителност на труда ще нарасне със 7,9 на сто.

Главно направление в развитието на материалното производство през следващата година ще бъде повишаването на качеството на продукцията.

С плана за 1984 г. се създават възможности за ускорено издигане на жизненото равнище на столичани. За по-нататъшно задоволяване на потребностите от стоки и услуги се предвижда да се реализира стокооборот за 2 млрд. и 720 млн. лв., ще бъдат изградени над 18 хил. жилища, ще се разкрият 970 места в детските заведения и ще бъдат построени 134 класни стаи.

Тези цифри и сравнения определят и голямото значение и отговорност, които се поставят пред трудовите колективи от столичната промишленост, строителството, селското стопанство, пред научните работници и специалистите и художествено-творческата интелигенция на града.

Като стопански ръководител на промишлено предприятие в столицата и страната искам да спра вниманието ви на някои проблеми и предложения, свързани с изпълнението на плановите ни задачи за 1984 г. Още повече, че в доклада на др. Станиш Бонев и в съдоклада на Комисията по общественоекономическото развитие се отбелязва, че въпросът с баланса на черните метали е най-тежък.

В сравнение с очакваното изпълнение за 1983 г. с плана за следващата година ще бъде постигнат ръст в производството на кокс с 8,6 на сто; на чугун с 6,8 на сто; на стомана с 4 на сто; на валцувани черни метали с 18 на сто.

Предвиденото нарастване на производството е продиктувано от необходимостта за осигуряване на баланса на страната и неговото постигане е поставено на реална основа на база на създадените предпоставки и определените пътища за работа.

И през 1984 г. фактор за достигане на предвидените натурални показатели ще бъде по-нататъшната интензификация на действащите производствени мощности паралелно с прилагането на нови технологии и използване на съвременни технически решения. Въвеждането в работа на втори агрегат за почистване на метала с използване на нова технология за солно-кисело байцване ще позволи увеличаване на производството на студеновалцувана ламарина с близо 50 на сто и значително подобряване на качествените показатели на същата.

Предстои ни до края на годината да реконструираме едно от най-крупните съоръжения на комбината — блуминг-слябинг, с цялостното преустройство на схемите за електрозадвижване на теристорна техника, с което ще се повиши пропускателната му способност. Вторият етап от автоматизацията на стана за производство на горещовалцувана ламарина трябва да приключи до края на м. декември. Предстои въвеждането на инсталация за вакуумиране на стоманата, с което ще се увеличи количеството на стоманата, обработвана с инертни газове, повишаване на нейното качество и усвояване на нови технологии за производство на висококачествени марки стомана.

Това са основните мероприятия, включени в решение № 158 на Министерския съвет, реализирането на които стабилизира работата на комбината. Металургичното производство е високо материалоемко и енергоемко. Това определя задачата ни по икономията на суровини, материали и енергоресурси като изключително важна и отговорна. С разчетите по плана трябва да намалим материалните разходи с 2,5 пункта, главно като намалим разхода на кокс, чугун за добиване на стомана, метал за производството на валцувани черни метали. Постигането на предвидения ръст в производството и набелязаното снижение в разхода на материали ще се гарантира главно чрез решително подобряване на качеството, рязкото намаляване на нестандартната продукция и брака. Стремещът ни е да бъде създаден такъв климат в комбината, че всеки член на многохилядния колектив да заживее с проблемите на качеството.

Повишаването на критериите за оценка на резултатите от работата на всеки трудещ се, усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, утвърждаване на бригадната стопанска сметка и прилагането докрай на икономическия механизъм ще бъдат основен лост за тяхното решаване.

Внедряването на автоматизирани елементи и системи за управление на технологичните процеси и агрегати, насищането на отделни междинни пунктове на преработка със средства за неразрушаващ контрол, позволяващи определяне на физико-механичните и геометрични показатели на продукцията, ще спомогне да се извършва оптимално разпределение на метала съобразно с техническите изисквания, ще ограничи излишното изразходване и отклонение на метал, ще спомогне за намаляване на обслужващия персонал.

Това от своя страна изисква много бързо да се реши въпросът с осигуряването на необходимите средства за осъществяване на тези задачи. Оттук произтича и първият въпрос, който трябва да се решава с предимство още през 1984 г. Министерството на машиностроенето и електрониката с помощта на съответните научни звена и институти трябва с предимство да развива приборостроенето, осигуряващо на базата на наши хидравлични и електронни елементи производството на измерителни средства и съоръжения, необходими за металургията.

Резултатът от решаването на тази задача ще намали чувствително разходите на валута за тяхната доставка, а същевременно ще създаде възможност за гарантиране на качеството на произвежданата металопродукция, голяма част от която се използва от машиностроенето и електрониката.

Още нещо, технологията в металургичното производство изисква ритмичност и повтораемост на процесите, а това се осъществява само при осигурен здрав тил на материално осигуряване, транспорт и резервни части.

Комбинатът години наред получава плановите си задачи, без да има сключени годишни договори за планираната стомана. Не се получават предвидените количества и това създава сериозни затруднения на колектива. Външнотърговските организации трябва да положат усилия и да решат този въпрос през следващата година.

На трето място, като основно структуроопределящо предприятие на София е необходимо комбинатът по планов ред да получи необходимите ресурси, във връзка с което смятам, че е време да се изпълнят докрай решенията на Министерския съвет за изнасяне от столицата на предприятия и дейности, които вече са уточнени.

Другарки и другари! През тази година се навършват двадесет години от въвеждането на Металургичния комбинат „Л. И. Брежнев“ — Кремиковци, в експлоатация.

Колективът на кремиковските металурзи изживя своето детство и юношество, получи възпитание от нашата партия, благодарение на непрекъснатата съветска помощ натрупа значителен опит и знания. В изпълнение на задачите, които се приемат на настоящата сесия, ще работим с жар и себепристрастие за изпълнение на плана за 1984 г.

Благодаря. (Ръкопляскания)

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата др. Димитър Ангелов.

Димитър Ангелов: Уважаеми другарки и другари народни представители! С внимание и отговорност се запознах с предложените законопроекти за единния план и бюджета на страната за 1984 г. Всеки, който е прочел тези документи, сигурно е изпитал удовлетворение, защото те са в пълно съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и с потребностите за развитие на нашата страна. В тях ние, младите хора, виждаме и реален израз на грижите и доверието, на вниманието и отговорността, с които нашата славна Българска комунистическа партия ни огражда. С плана и бюджета за 1984 г. се създават условия за пълноценна и ефективна реализация на младежта в зависимост от равнището и качеството на нашия труд.

Като народен представител и кандидат-член на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз искам от името на трудещите се от Благоевградски окръг, от името на българските комсомолци да изразя нашата пълна и безрезервна подкрепа на предложените документи.

Тази подкрепа ние даваме с ясното съзнание, че постигането на високите цели, които поставя нашата партия, ще трябва да станат наши лични цели и задачи, цели на младежките ни трудови колективи, на всеки трудов човек. Ние изразяваме нашата увереност, че планът ще бъде изпълнен и преизпълнен, защото подготовката на насрещните планове преминава, така да се каже, „през ръцете ни“, с участието на най-широк кръг млади работници и специалисти.

Широко демократичното начало при подготовката на насрещните планове дава възможност на комсомолските дружества и организации да участвуват при тяхното формиране с ясна младежка позиция, с конкретни предложения за разкриване на резервите. Постига се добро взаимодействие между планиращите и комсомолските органи както за повишаване на младежкия принос в задачите на колективите, та-

ка и за подобряване на условията за подготовка и реализация на младежта. Механизмите на това взаимодействие, разработени от Държавния комитет за планиране и Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, се внедряват все по-широко в практиката.

Активното участие на младата работническа класа, на селскостопанските работници и младите специалисти в изпълнението и преизпълнението на насрещните планове за тази година ми дава основание от тази трибуна да дам дума от името на българската младеж, че тя ще вложи ум, сърце и воля за подготовката, изпълнението и преизпълнението на плана за 1984 г.

Другари! Аз съм работник в Завода за механични конструкции в Благоевград и за мен и моите другари планът има реални измерения. Внедряването на новия икономически механизъм доказва своите предимства — по-добри са сега резултатите от нашия труд, по-високо е качеството на продукцията, по-големи са и социалните придобивки и за колектива, и за младите работници и специалисти. Подготовката на насрещния план при нас вече започна. Тя съвпада с подготовката на Националната партийна конференция и ние си даваме ясна сметка, че в плана трябва да се съдържа и нашата работническа гаранция за високо качество. Натрупаният опит ще помогне за правилно разработване на насрещните планове и във всички стопански организации и техните подразделения в моя избирателен район.

За окръга днес няма по-голяма, по-отговорна задача от тази, поставена в материалите на пленума на окръжния комитет на Българската комунистическа партия — за постигане на съвременно технико-икономическо развитие на отраслите и дейностите, в които окръгът е специализиран. Сега и до края на петилетката в духа на партийните критерии за качество и ефективност трябва да се усвоят такива изделия и технологии, такова оборудване, организация и производство, които съответствуват на най-доброто в света, осигуряват автоматизация и механизация на производствените процеси.

Пред нас, младите работници и специалисти, стои голяма и отговорна задача — с майсторство, себеотрицание и много знания в областта на електрониката и автоматиката да претворим високите партийни изисквания в дела. Огромно мобилизиращо значение за реализация на тези изисквания има обявената от Четирнадесетия конгрес на Димитровския комунистически младежки съюз инициатива „Научно-техническият прогрес и челният опит — територия на младежкото дръзновение“.

Сега в Благоевградски окръг повече от 21 000 младежи се трудят в промишлеността, над 4000 са младите специалисти, повече от 7000 са младежите в селското стопанство,

голяма част от заводите са младежки. Това е ценен, изключително ценен капитал на окръжната комсомолска организация, която твори дръзновено и всеотдайно.

Направеното не е малко. И това още повече ни задължава да водим борба за преодоляване на някои трудности и проблеми при изпълнението на плана.

По мое убеждение най-важният проблем при нас е кадровото обезпечаване на плана, образователната и квалификационната подготовка на младежта. В нашия завод например се планира само 3,5 на сто нарастване на показателите за повишаване на образованието и квалификацията, а с такива темпове едва ли ще постигнем задачите, които си поставяме. И още един пример. За нуждите на Министерството на машиностроенето и електрониката се подготвят за окръга 1316 младежи и девойки, а осигурените места в предприятията са само 780. Сега 68 на сто от работниците в промишлеността на окръга са на младежка възраст. Анализът показва, че 27,3 на сто от тях са с основно образование, като с ниска квалификация са 1/3, а с висока — само 16 на сто. Това образователно и квалификационно ниво не отговаря на съвременните, а още по-малко на бъдещите потребности на икономиката на окръга. Разговорите и консултациите, които проведох в Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и в Държавния комитет за планиране, ме убедиха, че подобно е състоянието и в другите окръзи.

Ние не забравяме думите на др. Тодор Живков на Варненското съвещание от май тази година, че „в комплексния подход към проблемите на качеството влиза и изискването за висока квалификация и подготовка на кадрите“. Централният комитет на Комсомола обяви поход за повишаване на образованието и квалификацията, който има за цел всеки младеж и девойка до 30-годишна възраст да достигне висока степен на образование, квалификация и професионално израстване. Определени са конкретни показатели за всяка окръжна и общинска комсомолска организация. Тази амбициозна задача трябва да започнем да осъществяваме при разработката на насрещните планове за 1984 г., за да може още през 1985 г. 60 на сто от младите работници и специалисти в основните професии и специалности да имат средно и повисоко образование, а 30 на сто — висока квалификация. Политическата и организаторската работа на Димитровския комсомол ще бъде насочена и към утвърждаването на учебно-професионалните комплекси като центрове за професионална подготовка на бъдещите висококвалифицирани специалисти.

Не само за трудовата, а за всеотдайната социална реализация на младежта вече има планова основа. През тази

петилетка и в териториален, и във ведомствен разрез на плана се разработва раздел „Младежки дейности“, а на национално равнище се планират основните условия за подготовка и реализация на младежта.

Показателите за младежта от плана като цяло осигуряват предпоставки за настаняване на работа на младите хора, за образованието и квалификацията им, за научно-техническото творчество, за пълноценно оползотворяване на свободното време и необходимата база, както и подобряване на жилищните условия на младите семейства. При тяхното разработване активно участва Димитровският комсомол. По този начин социалните придобивки за младежта най-тясно се свързват с приноса на младите труженици, с високото качество на нашия труд, с дръзновенното и творчеството на всеки млад човек.

Опитът от изминалите години показва, че планирането за младежта е важен елемент от работата на всички обществени фактори за изпълнение поръките от писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз. Резултатите от изпълнението на различни показатели бяха предмет на обсъждане и в Комисията по социалната политика на Народното събрание през миналата година.

В единния план за социално-икономическото развитие на страната за 1984 г., който обсъждаме сега, независимо от възникналите затруднения, предизвикани от неблагоприятните климатични условия и изострянето на международната обстановка, разработените показатели за младежта бележат ръст и отговарят на новите качествени критерии в работата с младото поколение. Планираните 103 880 работни места осигуряват работа за всички завършващи. Фонд „Млади новобрачни семейства“ ще се увеличи с още 5610 жилища, а капиталните вложения за младежката база са 237 млн. и 787 хил. лв. Същевременно искам да обърна внимание на това, че през следващата година настаняването на работа на младите специалисти ще стане в условията на съкращаване на административно-управленческия апарат и още сега, в периода на насрещното планиране, трябва да се вземат мерки както за пренасочване на някои млади специалисти, така и за преквалифицирането на млади кадри, които ще бъдат насочени в други отрасли и дейности.

Наред с жилищата по фонд „Млади новобрачни семейства“ по реда на постановление № 70 на Министерския съвет от 1980 г. се задоволяват жилищните нужди на младите семейства с тяхно участие в строителството за срок от 18 месеца. За времето на работа в строителството младежите изграждат средно по три жилища, като обикновено допълват

незаеманите работни места в строителните организации. Досега по този ред са построени 7500 жилища и са задоволени нуждите на повече от 2500 семейства.

Въпреки постигнатите добри резултати някои народни съвети допуснаха да не се предоставят навреме жилища на комсомолските набори или те да са все още в нулев цикъл. В други окръзи през следващата година изобщо не се предвижда формирането на такива набори. При сключване на договорите на някои места се проявява стремеж за удължаване на срока за работа в строителството повече от 18 месеца. За отстраняването на всички тези слабости народните съвети съгласувано с комсомолските комитети трябва да вземат неотложни мерки.

Искам да направя и някои предложения:

Първо, в рамките на отрасловите и териториалните програми за подготовка и реализация на младежта да се включат целеви мероприятия, които да съдействуват за увеличаване на младежкия принос в стратегическите направления на научно-техническия прогрес. Става дума за комплекс от мероприятия, свързани с повишаване на образованието, професионалната квалификация, преквалификация и специализация, с езиковата подготовка и участие в конкурси на млади работници и специалисти. В стопанските, научните и инженерно-внедрителските организации тези мероприятия да бъдат обвързани с насрещния план, като особено внимание се обърне на развитие на движението за ТНТМ и внедряването на най-добрите младежки разработки в практиката.

Второ, при подготовката и приемането на насрещните планове за 1984 г. министерствата, другите ведомства и народните съвети да засилят въздействието си върху стопанските организации и учрежденията за навременно и точно изпълнение на държавната задача по осигуряване на работни места и настаняване на работа на завършващите млади специалисти и квалифицирани работници. Компетентните органи трябва да проявяват особена грижа за преквалификация и пренасочване на младите кадри в условията на съкращаване на административно-управленческия апарат.

Трето, като важна задача, пряко свързана с изпълнението на плана за следващата година, Димитровският комсомол поставя осъществяването на комсомолско шефство над социално-икономическото развитие на Странджанско-Сакарския край.

Ние се обръщаме към министерствата и стопанските организации, към изпълнителните комитети на окръжните и общинските съвети и към всички, които имат задължения по постановление № 22 на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет, в рамките на ресурсите, определени с държавните планови задачи и с

насрещните планове, да осигурят изпълнението на задълженията си, произтичащи от целевата комплексна програма. Целесъобразно ще бъде изпълнителните комитети на окръжните народни съвети с насрещните планове и бюджетите за 1984 г. да разкрият и допълнителни ресурси за решаване на социално-икономическите проблеми в тези селищни системи.

Уважаеми другарки и другари! Предложените на нашето внимание законопроекти отразяват обективните закономерности на социалистическото ни развитие. С активното участие на всеки труженик, на всеки младеж и девойка ще бъдат успешно реализирани решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и приетият от Народно-то събрание Закон за единния план за социално-икономическото развитие през осмата петилетка.

Искам да ви уверя, че Димитровският комсомол, младежта на Благоевградски окръг ще работи упорито и всеотдайно за това.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Атанас Димитров. Има думата др. Димитър Михалев.

Димитър Михалев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Предложените на нашето внимание законопроекти за единния план и бюджета на страната за 1984 г. са съставени в пълно съответствие с утвърдените от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия цели и задачи на нашето развитие. Те отговарят на действителните възможности на изградената мощна материално-техническа база на народното стопанство и кадровия потенциал на нацията, разкриват още по-мощни задачи и перспективи за комплексно и хармонично социално-икономическо развитие, за повишаване жизненото равнище на народа, за утвърждаване на социалистическия начин на живот.

В проектите за плана и бюджета са отразени новите задачи и изисквания, произтичащи от основните теоретически постановки и практически подходи, разработени от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Безспорно достойнство на обсъжданите проекти са реалните темпове и пропорции, които осигуряват интензивно развитие на народното стопанство през 1984 г. на основата на ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и челиния опит, на последователното творческо прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм във всички области на общественния живот. Като отворени системи проектопланът и проектобюджетът осигуряват условия и дават

възможност за разкриване на допълнителни резерви, чрез които ще се постигне по-висока икономическа и социална ефективност от изпълнението на насрещните планове на трудовите колективи.

Заложените планови задачи независимо от усложнената международна обстановка дават възможност на Народна република България да се развива през 1984 г. и следващия период със стабилни темпове, да поддържа активен валутен баланс и да се подобрява жизненото равнище на народа. Това е най-голямото политическо и социално предимство на предложения план и бюджет, израз на мирната и човеколюбива политика на нашата страна, доказателство за жизнестойността на социалистическата ни икономика, за далновидността на генералната априлска политика на Българската комунистическа партия, за предимствата на реалния социализъм. Тези успехи са резултат на политиката на дружба, сътрудничество и братска взаимопомощ със Съветския съюз и другите социалистически страни — политика, която осигурява надеждно развитие на нашата икономика.

Обсъждането на законопроектите става в обстановка на висок политически и трудов подем за предсрочно изпълнение на плана за 1983 г. и достойно посрещане на Националната партийна конференция. Комунистите, сдружените земеделци и комсомолците, всички трудови хора от Силистренски окръг, откликват на грижите на партията с нови достойни дела.

Периодът след Дванадесетия партиен конгрес и за нашия окръг се характеризира със стабилни темпове на развитие. Средногодишният темп на нарастване на обема на общата промишлена продукция е 8,3 на сто. С по-високи ръстове се развиват машиностроенето, електрониката и хранително-вкусовата промишленост. Произведената чиста продукция в промишлеността, строителството, транспорта, съобщенията и търговията е с 30 млн. лв., или 7,7 на сто повече от планираната. Обществената производителност на труда за трите години в тези отрасли нарасна с около 21 на сто, което осигурява 6,6 на сто средногодишен темп. Общо за периода е реализирана над 30 млн. лв. надпланова печалба. Успешно се изпълнява и програмата за по-пълно задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на населението.

Главното направление на политическата, организаторската и практическата дейност сега, която се разгръща в окръга сред трудовите колективи, е решително подобряване на качеството на продукцията в духа на постановките от заповедителната реч на др. Тодор Живков на Варненското съвещание, за достойно посрещане на Националната партийна конференция с изпълнен план по всички показатели за 1983 г.

Тази благоприятна тенденция за развитие на икономиката вдъхва все по-голяма увереност, енергия и ентусиазъм у трудещите се.

С държавните планови задачи за 1984 г. се осигуряват значително по-високи темпове на развитие на окръга от средните за страната. Това отговаря напълно на възможностите на окръга и на потребността той да се изравни с окръзите, постигнали по-високо жизнено равнище на трудещите се.

Работата по изграждането и приемането на насрещните планове навлезе в решаващия етап. Под ръководството на окръжния комитет на Българската комунистическа партия се организира и провежда целенасочена работа за достигане и надвишаване на критериите, поставени от Октомврийското съвещание през 1981 г. и изискванията за високо качество и производителност на труда.

Главното в нашата работа сега е пълно мобилизиране усилията на трудовите колективи за разкриване на допълнителни резерви и осигуряване на активно участие на трудещите се във формирането на насрещните планове на основата на научно-техническия прогрес, челния опит и авангардните технологии.

По-голямо внимание при разработването на плана отделяме за развитието на селищните системи, за правилното разпределение на производителните сили, за решаването на проблемите по samozадоволяването и услугите, за осигуряване на условия за по-пълното и целогодишно използване на трудовите ресурси.

Другарки и другари! Наред с постигнатите в Силистренски окръг успехи съществуват и проблеми, някои от които искам да поставя на вашето внимание.

Продължителното засушаване и понесените загуби през настоящата година с още по-голяма сила изискват да се обмисли и по-бързо да се реши въпросът за най-ефективно използване водите на Дунав.

Силистренски окръг в протежение на 90 км граничи с река Дунав, а едва 7 на сто от площите се напояват. Освен това по-голямата част от напоителните съоръжения са изградени преди 35 години и са вече физически и морално остарели. За тяхната реконструкция не са необходими много средства и би могло да се потърсят възможности за тяхното осигуряване през 1984 г.

Ниски са предвидените за 1984—1985 г. темпове за увеличаване на поливните площи. Имаме проектна готовност за изграждане на напоителна система „Малък Преславец“ за 331 хил. дка. В момента се строи главното съоръжение — помпена станция с капацитет 25 м³ вода. Предвидено е стро-

ителството да продължи две години, но за това време не са осигурени средства за магистрални канали, поливни полета и други. Нашето предложение е още през 1984 г. да се осигурят част от капиталните вложения, необходими за изграждането на тези съоръжения.

От 1977 г. се изгражда напойтелна система „Силистра“ за 164 хил. дка. Досега са изразходвани 1200 хил. лв. Предлагаме да се ускори нейното строителство.

Необходимо е също така да се ускори изграждането на напойтелна система — Тутракан, като предвидените 3800 хил. лв. за 1986 г. се осигурят с плана за настоящата петилетка, за което има проектна готовност.

С изграждането на тези напойтелни системи ще се осигури напояването на нови 550 хил. дка. Досега са предвидени средства за изграждане на мелиоративни съоръжения само за 41 хил. дка, а възможностите и потребностите на окръга са далеч по-големи.

Правилно в плана и бюджета за 1984 г. са осигурени необходимите материални и финансови ресурси за реализиране на мероприятията, предвидени в 22-то постановление на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Министерския съвет за ускорено социално-икономическо развитие на селищните системи от четвърти и пети функционален тип, от граничните райони и Странджанско-Сакарския край. Вече са налице първите положителни резултати от прилагането на постановлението и в Силистренски окръг.

Считам обаче, че за създаване на по-комплексни условия за труд и отдих е наложително да се актуализират програмите за социално-икономическото им развитие. Защото след това излязоха редица документи, които ограничават правата на народните съвети и кметствата, дадени им с 26-то постановление на Министерския съвет, за изграждане дори и на най-малки обекти. Това е сериозна пречка, която намалява тяхната инициатива и правомощия като органи на местното управление.

Поръчано ми е, уважаеми другари народни представители, да ви уверя, че ръководството и трудещите се от Силистренски окръг ще вложат всички сили за предсрочно изпълнение на насрещните планове за 1984 г. и осмат петилетка, за по-нататъшния разцвет на окръга и на Народна република България.

Като изразявам от името на народните представители от Силистренски окръг пълно одобрение на законопроектите за единния план за социално-икономическото развитие на страната и бюджета за 1984 г., заявявам, че ще гласуваме за утвърждаването им от Народното събрание.

Благодаря за вниманието! (Ръкопляскания)

Председателствуващ Атанас Димитров: Има думата Емине Ахмедова.

Емине Ахмедова: Уважаеми другарки и другари народни представители! Вземам думата на тази сесия на Осмо Народно събрание с ясното съзнание, че за нас, народните представители, нейната работа има особено важно значение. Решават се въпроси, които имат пряко отношение и засягат всеки наш избирател.

Трудно ми е да обобщавам за целия окръг, но мога да кажа, че 1983 г. за ентузиазирания работнически колектив на младежкия трикотажен завод „Орфей“ — Кърджали, бе добра година, през която бяха постигнати значителни успехи. Ние работихме и сега продължаваме да предем, плетем, кроим и шием облекло, с което се стремим по своему да създадем радост в семействата на нашите потребители. Заедно с това нашият работнически колектив си дава ясна сметка, че защитава името на леката промишленост на Кърджали пред цялата страна, а на страната — пред повече от 15 фирми от Съветския съюз, Федерална република Германия, Канада, Франция, Холандия и други. Сред нас няма сменен майстор или предачка, плетачка, шивачка, които да не са вникнали в изискванията, поставени от др. Тодор Живков пред Националното съвещание във Варна. Престижът на заводската марка сега е отговорност за всеки член на колектива, който работи под девиза „Борба за високо качество навсякъде и във всичко!“.

Споделям тези неща за нашия завод не защото той е изключителен. Той все още е само на 10 години и пред него стоят немалко трудности. На нас обаче ни се помага. Нашето министерство и обединение ни помагат преди всичко с високите изисквания за качеството, като се стремят реално да ни създават и условия за това.

Подобна е атмосферата и в другите трудови колективи в окръга — знаем за това, защото ние се стремим да се учим едни от други. Работническите колективи в Кърджалийски окръг се стараят да се равняват с примера на прочутите металурзи от Стопанския оловно-цинков комбинат „Георги Димитров“, който е национален първенец за 1982 г., а сега работи по инициативата „Работническа гаранция за качеството на произвежданата продукция — от проектирането до пазара!“ Борбата за реални постижения в качеството е трудово ежедневие на машиностроителите от заводите „Пневматика“ — Арда, стопанския комбинат „Комсомолец“, Шесто рудоуправление. Голяма част от моите избиратели са тютюнопроизводители. Аз познавам условията на техния труд и резултатите от него и мога да кажа, че при извънредните климатични затруднения през тази година те извършиха истин-

ски трудов героизъм. Те засаждаха и пресаждаха тютюна след унищожаването му от градушки и бури, но не загубиха дух и отново ще предадат на държавата висококачествена продукция.

Това високоотговорно отношение на хората към задачите, поставени от партията, ще се изрази в ръста на чистата продукция през 1983 г. — със 7,5 на сто, съвкупната печалба — с 11,5 на сто, обществената производителност на труда — със 7,3 на сто над държавните планови задачи. Обемът на общата промишлена продукция ще нарасне с 4,8 на сто.

Както през 1983 г., така и през 1984 г. главен фактор на интензивното развитие и на нашия окръг ще бъде ускореното внедряване на съвременните научно-технически постижения.

В тази обстановка на равняване с изискванията за високо качество на труда и продукцията израстват и хората, строители на нашето социалистическо общество. Измеренията за това са много. Но като майка и жена според мен например това се вижда в промененото отношение на голямата част от майките към детските градини. Сега родителите и от най-отдалечените малки села на окръга желаят децата им да посещават детска градина и там, под грижите на първата учителка по родолюбие, да научат езика на своята родина, да запеят от най-ранна възраст песните на своя народ. Много ни радва и това, че децата, завършили осми клас — и момичета и момчета, продължават образованието си в единните средни политехнически училища, средните професионални технически училища и техникумите. За тази учебна година планът на Министерството на народната просвета за приема на осмокласниците е изпълнен.

С всяка година се увеличава армията на квалифицираните работници и специалисти, на които толкова много разчитаме в днешно време. Няма никакво съмнение, че единният план за социално-икономическото развитие на страната през 1984 г. ще допринесе за по-нататъшното утвърждаване на всички тези радостни тенденции. Естествено, отговорността за това се пада на младата работническа класа и селскостопанските труженици, на народната интелигенция на окръга. Ще е необходимо обаче да бъдем подпомогнати за изграждане на материалната база, особено на детските градини, училищата, общежитията, в която област все още сериозно изоставаме.

С проекта за единния план за обществено-икономическото развитие на страната и бюджета за 1984 г. отново се проявява подчертан стремеж за създаването на необходимите условия за последователното провеждане на политиката на партията за по-нататъшното усъвършенстване на те-

риториалната структура на народното стопанство и преодоляване на относителното изоставане в равнището и степента на развитието на Кърджалийски окръг. Осигурява се по-пълно съчетаване на отрасловата с териториалната концентрация и специализация на производството в духа на съвременните изисквания с оглед на рационалното използване ресурсите на териториалните единици, на по-пълното натоварване на съществуващите мощности, усъвършенствуване на производствените връзки в рамките на общините и окръзите. Красноречив израз на това са както разчетените капитални вложения за по-нататъшното изграждане на материално-техническата база във всички сфери на окръжното стопанство, така и заложените показатели, които Кърджалийски окръг ще достигне.

Много ни радва, че през следващата година ще бъдат изградени редица нови производствени мощности. С темпове над средните за страната ще се развиват селското стопанство и транспортът, значително ще се повиши степента на заетост на трудовите ресурси. С високи темпове ще се развиват сравнително новите за окръжната промишленост подотрасли и главно машиностроенето, което ще заема доминиращо място в нейната структура.

Другарки и другари! Планът не е лек и няма да бъде изпълнен без напрежение и без решителна борба за преодоляване на трудностите. Атмосферата в трудовите колективи на окръга в навечерието на изборите — едно много важно политическо събитие в нашия живот, което ще внесе нов импулс в благородната социалистическа надпревара на мирния, съзидателен фронт на нашето съвремие, е оптимистична.

Импулсирани от големите цели, които поставя единният план за 1984 г., трудовите хора на Кърджалийски окръг — този слънчев край на родината ни, забързан към утрешния си ден с очи, отворени за голямата истина на нашето време — комунизма, и със сърца, възприели тази истина като смисъл и съдържание на своя живот, ще го овеществят с ръцете си — пълни с труд и смелост за големи дела!

Благодаря за вниманието! (Ръкопляскания)

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата др. Петър Цветков.

Петър Цветков: Другарки и другари народни представители! Преди всичко искам да се присъединя към направената оценка, че предлаганите законопроекти за единния план за социално-икономическото развитие и за държавния бюджет на страната са в пълно съответствие с историческите решения на Дванадесетия конгрес и със Закона за единния

план за социално-икономическото развитие за осмата петилетка. С тях се гарантира по-нататъшната повсеместна интензификация на народното стопанство, по-пълното задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на народа. Обсъжданите документи са в пълно съзвучие с докладите, речите, лекциите и изказванията на др. Тодор Живков след партийния конгрес.

Новият подход и ранното изработване и приемане на плана за идната година ще даде възможност за по-добрата организация за неговото изпълнение.

Изминалите три години от осмата петилетка по категоричен начин показват, че са постигнати високи и стабилни темпове на икономически растеж, че националната ни икономика се развива все по-успешно. Относителният дял и увеличаването на промишлената продукция в обществения продукт, на отраслите, които са главни носители на техническия прогрес, характеризират правилността на икономическата политика на партията на съвременния етап.

Разширяването и усъвършенствуването на материално-техническата база, концентрацията и специализацията на производството и ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес осигуряват все по-стабилен растеж и на селскостопанското производство. И през тази година, когато работата протича при изключително трудни условия, се прояви жизнената сила на социалистическото организирано селско стопанство.

За периода 1981—1983 г. нашата страна постигна големи успехи в задълбочаването и разширяването на сътрудничеството и на социалистическата икономическа интеграция със Съветския съюз и другите социалистически страни — членки на СИВ, на двустранна и многостранна основа. Успешно се развиват и икономическите връзки с несоциалистическите страни. Всичко това дава благотворно отражение върху осъществяването на бързи темпове на икономически растеж и повишаването ефективността на нашата икономика.

Особено важен момент за изтеклия тригодишен период е реализираното по-високо жизнено равнище на народа.

Непрестанните успехи са преди всичко плод на морално-политическото единство на нашия народ, на огромната организаторска и политическа работа на партията, на всеотдайния труд на комунистите, сдружените земеделци, работническата класа, селскостопанските труженици, на нашата народна интелигенция, на разгорялото се социалистическо съревнование.

Предвиденото нарастване на националния доход с 3,8 на сто спрямо очакваното през тази година, а обществената

производителност на труда с 4 на сто ще се постигне преди всичко чрез по-нататъшна интензификация на производството, както и чрез по-резултатно използване на организационния фактор.

Особено голяма роля при разработването на проектоплана изигра спазването препоръките на др. Тодор Живков на съвместното заседание на Министерския съвет и Бюрото на Централния съвет на Българските професионални съюзи от 28 юли т. г. за необходимостта от по-пълното използване на материално-техническата база, суровинно-енергийните ресурси, от ускоряване темповете на растежа на производителността на труда, от подобряване фондоотдаването и повишаване качеството на продукцията и ускоряване обръщаемостта на оборотните средства.

Нарастването на общия обем на селскостопанската продукция в сравнение с плана за тази година с 3,1 на сто е реално. Като се има предвид, че показателите в плана тази година няма да бъдат постигнати по обективни причини, които на всички са известни, реално процентът на увеличение ще бъде значително по-голям. Залагането на по-голям ръст в зърнопроизводството, особено зърненофуражното производство, обезпечават един стабилен баланс на зърното и животинската продукция на страната.

Изпълнението на тази главна стратегическа задача в селското стопанство за осмата петилетка ще се осигури чрез по-нататъшната интензификация на зърненото производство по пътя на внедряването на новите суперинтензивни авангардни технологии, новите по-високодобивни сортове и ефективното използване на техниката и материалите.

Важно място в изпълнението на тази голяма задача заема програмата за пълноценното използване на поливните площи, умелото прилагане опыта на нашите челници в получаването на високи и трайни добиви от царевицата. Поставената от др. Тодор Живков задача за отглеждането на 2 млн. дка царевица при поливни условия и получаването на 1000 кг от декар е реална, навременна, съобразена със съществуващите възможности на нашите аграрно-промишлени комплекси.

Правилно се предвижда в плана и значително увеличение на производството на другите селскостопански култури — тютюн, грозде, фасул, слънчоглед, захарно цвекло, плодове и зеленчуци.

През първите три години на осмата петилетка животновъдството като важен и решаващ подотрасъл на селското стопанство се представи със значителни постижения както в обществените, така и в личните стопанства. Увеличаването на производството на месото, на млякото и на яйцата ще спо-

могне за още по-нормално снабдяване на населението с основни животински продукти. Това изисква значително да се повишат грижите за отглеждане, изхранване и правилно иззимуване на стопанските животни.

По-пълното задоволяване на населението със селскостопански продукти предявява към селското стопанство и по-големи от досегашните изисквания и грижи. Затова основателно в проектоплана се залага и по-нататъшното подобряване на неговата материално-техническа база. Ще бъдат доставени в повече 100 хил. т минерални торове, увеличават се разходите за химически препарати на един декар, ще се изградят повече от 140 хиляди дка поливни площи, ще се реконструират над 190 хил. дка, заделят се повече средства за борба с ерозията и повишаване на почвеното плодородие на някои изоставени и пустеещи земи. Предвидено е да се достави нова, по-мощна и високопроизводителна селскостопанска техника.

За да се включи обаче в ефективно действие нарастващата база, е необходимо по-успешното използване на икономическия подход в ръководството и прилагането на неговия механизъм и усъвършенстване на организацията на труда.

Бързото навлизане на по-мощната селскостопанска техника в производството поставя също така въпроса за повишаване квалификацията на механизаторите, които работят с нея. Ускоряването на научно-техническия прогрес в селското стопанство е в тясна зависимост от качествената работа и на селскостопанските специалисти. Това изисква ръководителите на селскостопанските организации да полагат повече грижи за тяхната роля и място в производството, да им се създават по-благоприятни условия за труд.

С голяма острота пред селското стопанство стои въпросът за качеството. То влияе не само на икономическото развитие и експортните възможности на страната, но опира и до здравето на населението, на младото поколение. От всеки селскостопански труженик се изисква строгото спазване преди всичко на дисциплината, контрола и самоконтрола, издигане ролята на субективния фактор и непрестанното повишаване на възискателността.

Другарки и другари! С плана се осигуряват условия за по-нататъшното социално развитие на трудовите колективи, за отдиха на трудещите се, заложи са повече средства за развитие на здравеопазването, народната просвета, културата и бита, за опазването и възстановяването на природната среда.

Новите по-големи задачи изискват обаче и по-ефективна борба срещу някои недостатъци и трудности в обезпеча-

ването на ритмично материално-техническо снабдяване, в строгото изпълнение на договорните задължения и кооперативните доставки, в търсенето на пътища за по-ефективно използване на мощностите, материалните, трудовите и финансовите ресурси. Всичко това ще допринесе най-пълно да бъдат използвани огромните предимства на социалистическия начин на производство и нарасналия икономически потенциал на страната.

В тази общонародна борба заедно с комунистите и всички трудещи се най-активно се трудят и сдружените земеделци, които непрестанно увеличават своя достоен принос.

Предложените документи са програма за труд, благоденствие и мир, които напълно одобрявам и ще гласувам за тяхното приемане.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата др. Сийка Вълчева.

Сийка Вълчева: Другарки и другари народни представители! С вълнение заставам на тази висока трибуна като народен представител на Видински окръг и работник от Стопанския химически комбинат. Без да имам за задача да правя преглед на постигнатите резултати от началото на петилетката, не мога да не отбележа, че това беше един от най-динамичните периоди в развитието на окръга, в основата на който са решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

След февруари 1980 г. ръководно начало за всички нас станаха високите цели и задачи, които др. Тодор Живков постави на пленума на Окръжния комитет на партията във Видин.

Ръководителите, а и ние, изпълнителите, макар и болезнено, постепенно разбрахме, че грешките ни в миналото се дължат преди всичко на стила и методите на работа, на неумението да организираме изпълнението на задачите така, че да се получат желаните практически резултати. Затова белег на неспокойните ни трудови делници станаха неудовлетвореността от постигнатото, благородният стремеж на напредъка, неотклонната борба срещу инерцията и задържащите тенденции в нашето развитие.

През изминалите няколко години промишлеността на окръга значително увеличи своя потенциал. Стабилизираха се най-големите промишлени предприятия — завод „Вида“, Стопанският химически комбинат, стопанският комбинат за помпи „Георги Димитров“, Гипсовият комбинат — Кошава, Телефонният завод в Белоградчик.

Това особено се чувства в предприятието, където аз работя — Стопанския химически комбинат със своя 9-хиляден колектив. Укрепиха се специалистите и работниците, внедриха се редица съвременни технологии, създадоха се нови изделия с по-високи естетически и потребителски качества. Сега където и да надникнеш — в цеховете на заводите, по щандовете на магазините и в кооперативните блокове, като правило ще почувствуваш зараждането на тези положителни тенденции.

Такива промени има и в един от най-невралгичните сектори в нашия окръг — селското стопанство, който в интерес на истината продължава да създава големи грижи на окръжното ръководство. Благодарение обаче на последователните мерки, които се провеждат, на помощта на Националния аграрно-промишлен съюз, на другите централни органи и на научните звена се създават условия за повишаване добивите от културите, продуктивността на животните и като краен резултат значително се подобриха икономическите показатели. Видински окръг, който винаги е получавал дотации, сега осигурява необходимите фондове за успешно развитие на отрасъла. При най-трудни условия през настоящата година ние изпълнихме задълженията си за зърно от есенниците, получихме повече животинска продукция от общественния и личния сектор, което вече ни гарантира изпълнението на годишния план.

В крайна сметка нарасна авансът в изпълнението на петилетния план за най-важните показатели — обществената производителност на труда и печалбата. За изтеклите две и половина години този аванс се движи от един месец за съобщенията до четири месеца за промишлеността. За 8-месечието на тази година окръгът се нарежда на едно от челните места по изпълнението на плана за чистата продукция, за обществената производителност на труда, за снижение на материалните разходи, за съвкупната и допълнителната печалба от икономия на суровини и материали, за стокооборота на дребно и за битовите услуги на населението.

За тези постижения дял има и участъкът, където работя от 1975 г. — за текстуриране на коприна. При нас е въведена бригадна организация на труда. До 1 септември задачите сме изпълнили 144 на сто, като цялата наша продукция се приема от първо представяне. При норма 320 времена ние обслужваме повече от 460.

Тези успехи естествено радват всички, те се чувствуват и от нас, работниците, дават ни не само самочувствие и по-голяма увереност в собствените сили, но и една вече осъзната отговорност, че трябва повече от всякога да бъдем дисциплинирани, да проявяваме творчество и инициатива и не на последно място — един висок професионализъм. Освен

това ние много добре разбираме, че постигнатото съвсем не е предел на нашите повишени възможности, че то не съответствува на високите конгресни изисквания и на задачите, които се поставят с провеждането на Националната партийна конференция.

Тук трябва да призная, че някои факти едновременно ни радват и безпокоят. Радваме се, че нашата продукция вече има признание за своето качество. Редица изделия, като автомобилни гуми, мъжки ризи, млечни произведения, вина, цигари, полиамидна коприна, водни помпи и други, имат високи вътрешни оценки, златни медали от панаири и дегустации. В същото време сме обезпокоени от факта, че трудно си пробиваме път на капиталистическия пазар, че не са решени редица въпроси на възвръщаемостта при износа, на материалоемкостта на изделията. Въпреки задачите, които научните и инженерно-внедрителските звена решават, резултатите се забавят, а за някои производства, които са организирани в средни и малки предприятия, научното обслужване е съвсем незадоволително.

Опитът, който вече набрахме, ни показва, че всеки трудов колектив трябва да разчита главно на собствените си сили, да разкрива постоянно резерви, да използва челния опит и предимствата на новия икономически механизъм. Тук, разбира се, не искам да подмина голямата помощ, която ни оказаха Министерството на химическата промишленост, Министерството на вътрешната търговия и услугите, Националният аграрно-промишлен съюз, Министерството на транспорта, Министерството на външната търговия и редица други централни ведомства.

Ние очакваме съществена помощ от Министерството на строителството и архитектурата за обновяване на остарялата механизация в строителството, от Министерството на машиностроенето и електрониката, от Българската индустриална стопанска асоциация за развитие на някои производствени дейности в пограничните селища на окръга.

Другарки и другари! Задачите по плана за 1984 г. вече се знаят и се осъществява последователна работа не само за тяхното разясняване, а главно за създаване на необходимата организация и условия за тяхното изпълнение още от първия работен ден на новата стопанска година. Нас като работници ни интересува всичко, свързано с плана, но особено ни вълнуват въпросите на социалното развитие на трудовите колективи, за това, какви промени ще настъпят в условията за труд и почивка. Доскоро тези въпроси се поставяха само като искания, които ръководствата трябва да удовлетворяват. Някак си традиционното трудолюбие на хората от нашия край трудно се проявяваше на обществената нива. Сега вече като имаме полезния опит на нашия Стопански хи-

мически комбинат — „Трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост“, и на завод „Вида“ — „За естетика и култура в производството“, между нас в бригадите се зароди истинско движение и амбиция да направим по-приветлив нашия втори дом, да участвуваме активно в благоустрояването, хигиенизирането, в реконструкцията и модернизацията на производството. Ще разгърнем още по-активна и широка организаторска и масово-политическа работа за разработването на насрещните планове, за по-пълното разкриване резервите на всяко работно място, цех, бригада в комбината.

Решенията на Декемврийския пленум на Централния комитет на партията от миналата година и насоките на Варненското съвещание ни задължават да съсредоточим усилията си за постигане на нов подем в качеството и ефективността на производството. Единният план за социално-икономическото развитие през 1984 г. несъмнено ще стане нова основа за труд и творчество. Показателите му са високи, но те отговарят на поставените пред нас цели.

От името на народните представители от окръга изразявам нашата готовност за неговото последователно и пълно реализиране, което ще открие нови хоризонти пред по-нататъшното развитие на Видински окръг. Ще гласувам за предложението на нашето внимание план и бюджет за 1984 г. и ще се труда за тяхното изпълнение. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата акад. Атанас Малеев.

Атанас Малеев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Още в началото на своето изказване бих желал да изразя пълното си одобрение и подкрепа на представените за утвърждаване от Народното събрание законопроекти за единния план за социално-икономическото развитие и за държавния бюджет на Народна република България за 1984 г. Докладите на другарите Станиш Бонев и Белчо Белчев ясно и аргументирано показват, че и през настоящата година успешно се изпълняват решенията на Дванадесетия конгрес на партията, че нашата страна уверено върви по пътя на изграждане на развитото социалистическо общество, и то независимо от изключително усложнената от империалистическите кръгове международна обстановка и сполетелите ни природни бедствия. Със значително високи темпове се увеличава националният доход, повишава се обществената производителност на труда, продължава осъществяването на Декемврийската програма, непрестанно растат обществените фондове за потребление и реалните доходи на населението, повишава се жизненото му равнище. Всичко то-

ва още един път по най-убедителен начин доказва изключителната творческа сила на априлския курс на партията и несломимата жизненост на реалния социализъм.

Годините след Дванадесетия конгрес на партията са период на активно творческо съзидание по всички направления на материалната и извънматериалната сфера.

Другарки и другари! През този период по-високи цели и задачи си поставиха и с нараснало съзнание ги решаваха и дейците на нашето социалистическо здравеопазване. Тези цели и задачи произтичаха от решенията на Дванадесетия конгрес на партията и от основателните критични бележки, направени от др. Тодор Живков за редица недостатъци в здравното обслужване на населението. На основата на това главните усилия на Министерството на народното здраве и на цялата здравна мрежа бяха насочени преди всичко към: интензификация на здравеопазването по пътя на по-пълно използване на наличните материални и кадрови ресурси; внедряване на научни достижения, на съвременна техника и на челния опит в здравните заведения; повишаване квалификацията на кадрите; прилагането на икономическия подход и неговия механизъм; повишаване качеството и културата на медицинското обслужване на населението.

В резултат на положените усилия през първата половина на осмата петилетка са получени реални резултати. Преди всичко направена е нова стъпка в изграждането на материално-техническата база на здравеопазването. Общо за трите години влизат в строя редица важни здравни обекти — 15 поликлиники, 3 болници, 2 балносанаториума, 4 детски ясли, един дом „Майка и дете“, 3 заведения за социални грижи и други по-малки здравни заведения. Легловият фонд нарасна с 2242 болнични и 3066 санаториални легла. С ускорени темпове се внедрява техническият прогрес в здравните заведения. В редица болнични и здравни заведения в страната е въведена най-съвременна медицинска техника и апаратура — компютърни томографи, ултразвукова и лазерна техника, монитори, дефибрилатори, електрокардиографи, ендоскопска, респираторна техника и др. Освен това Медицинската академия започна собствено производство на спринцовки за еднократна употреба, изкуствени стави, едноканални електрокардиографи, редица съвременни лекарствени средства и др.

Наред с всичко това се проведеха и редица мероприятия за повишаване качеството и културата на медицинското обслужване и особено за укрепване на предния фронт на здравеопазването — амбулаторно-поликлиничната помощ. През 1980 — 1982 г. броят на участъковите лекари в градовете нарасна със 195, като с предимство бяха увеличени цеховите, детските и училищните лекари. Същевременно се провеж-

дат комплексни мерки за подобряване на стоматологичната помощ, както и за повишаване качеството на лечебно-диагностичната работа в болниците и културата на гледане на болните в тях.

В резултат на комплексната здравеопазна дейност по изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията, осъществявана на основата на социално-икономическото развитие на страната и повишаване жизненото равнище на хората, се утвърди трайна тенденция за непрестанно подобряване здравните показатели на народа. В сравнение с 1980 г. в края на 1982 г. детската смъртност се снижи от 20,2 на 18,2 на хиляда, загубата на дни поради временна нетрудоспособност на сто работници намаля с 11,5 на сто, коефициентът на първичната инвалидност на 1000 осигурени — с 11,2 на сто. Общата заразна заболяемост непрестанно намалява, а тази на овладимите заразни заболявания е сведена до крайно ниски показатели. Понастоящем пред нашето здравеопазване стоят за решаване онези здравни проблеми, които са характерни за най-развитите страни.

Отбелязвайки динамичното развитие на нашето здравеопазване и постигнатите реални резултати в периода след Дванадесетия конгрес на партията, ние, дейците на здравния фронт, си даваме ясна сметка, че все още имаме редица нерешени въпроси, че не сме изминали целия път, за да приведем здравното обслужване на населението в съответствие с потребностите на хората и обществото. Все още не ни задоволява равнището на детската смъртност независимо от нейното непрестанно спадане, не сме доволни и от темповете, с които се развива и подобрява дейността на предния фронт на здравеопазването, особено по отношение здравните грижи за работниците, селското население и стоматологичната помощ. Нови усилия са необходими за по-рационално използване на наличната леглова база, за повишаване качеството и културата на обслужването, за подобряване на лекарствоснабдяването. Не можем да не изразим и безпокойството си от темповете, с които се осъществява строителството на изключително важни обекти на Медицинската академия и на обекти в някои окръзи, особено в столицата, където изграждането на материално-техническата база на здравеопазването изостава значително от ръста на здравните потребности на населението.

Проектопланът за социално-икономическото развитие на страната и проектобюджетът за 1984 г. наред с още по-пълното използване на наличните здравеопазни ресурси представляват обективни условия за нов подем в здравеопазването, за още по-настъпателно изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на партията в областта на здравното обслужване на населението. На тази база понастоящем Мини-

стерството на народното здраве разработва конкретните цели и задачи на здравеопазването за следващата година. Сред тях важно място заемат задачите, произтичащи от постановлението на Министерския съвет, на Националния съвет на Отечествения фронт и на Централния съвет на Българските професионални съюзи „За по-нататъшно развитие на системата за комплексно обществено обслужване на населението“.

На основата на всичко това през следващата година основните усилия на Министерството на народното здраве и на цялата здравна мрежа ще бъдат насочени преди всичко в следните главни направления.

На първо място, със значително по-ускорени темпове ще се провеждат мероприятията за по-нататъшно доближаване на здравното обслужване до хората — в предприятията, училищата, селата, кварталите. Във връзка с това ще се осъществяват ефективни мерки за развитие и укрепване звената на предния фронт на здравеопазването, особено на работническите, училищните и селските. За тази цел Министерството на народното здраве продължава курса към увеличаване броя на лекарските участъци и преимущественото им насищане с кадри и необходима техника. Само през тази година за нуждите на предния фронт бяха разпределени 580 новозавършили лекари и 260 стоматолози. За увеличаване обема на медицинската помощ ще се разширяват договорните отношения на здравните заведения със социалистическите организации, ще се използва рационално трудът на медицински работници извън работното им време и на лекари-пенсионери. В това отношение в плана са предвидени средства по фонд „Работна заплата“, осигуряващи заплащането на допълнителен труд, равностоен на 1500 цели длъжности. Ще продължи работата за подобряване на бързата медицинска помощ, за чиито нужди ще бъдат доставени и нови 335 санитарни автомобили-линейки.

Стоматологичната мрежа ще бъде снабдена с над 350 юнита, 4 стоматологични автокабинета за оказване стоматологична помощ в отдалечените малки села, както и с високопроизводителна техника за зъботехническите лаборатории. За по-широко разкриване на недостатъчно използваните досега резерви ще продължи развитието на домашния стационар, подобряване организацията на приема на болните с оглед максимално пестене на личното им и обществено време. Непрекъснато ще се полагат грижи за повишаване на квалификацията на кадрите от предния фронт и др.

На второ място, особено голямо внимание ще се отдели за изпълнението на комплекса от мероприятия за повишаване качеството на здравното обслужване, приети на наско-

ро състоялия се разширен колегиум на министерството по този проблем.

На трето място, Министерството на народното здраве и неговите органи ще вложат още по-големи усилия за по-нататъшно разгръщане на масовата здравна профилактика, за хигиенно подобряване на трудовата и битовата среда, за разширяване на рационалното хранене, за увеличаване високостепенността и ефективността на държавния санитарен контрол, за повишаване здравната култура на народа. Особено важна задача на профилактиката е опазване здравето и трудоспособността на работниците. В това отношение стратегическо значение има постановката на др. Тодор Живков за „комплексен подход към здравето на трудовите хора, който освен медицинското обслужване ще включва и физическата култура, и спорта, и почивката, за създаване, както се изразява той, на истински цехове на здравето“. Осъществяването на тази постановка, както и цялостното издигане равнището на масовата здравна профилактика, е отговорна държавно-обществена задача и тя следва да се решава при обединяване усилията на министерствата, народните съвети, стопанските и обществените органи и организации. Министерството на народното здраве ще дава все по-голям принос в тази насока.

На четвърто място и през следващата година ще продължи изграждането на материално-техническата база на здравеопазването, което се гарантира с плана и бюджета, които обсъждаме. Предвижда се да бъдат въведени в експлоатация хирургичният блок при Висшия медицински институт в Пловдив, балнеосанаториум във Велинград, 8 нови поликлиники, 2 районни болници и други по-малки заведения. Легловият фонд ще нарасне с 960 болнични и 300 санаториални легла. За нуждите на социалните грижи планът предвижда и разкриването на 1170 нови места за домашен социален патронаж.

Същевременно през 1984 г. ще продължи строителството на терапевтичния блок при Висшия медицински институт във Варна, на нови сгради или разширения на 14 окръжни и 8 районни болници, на 10 самостоятелни поликлиники, 2 стоматологични поликлиники, 2 работнически поликлиники, 2 работнически болници, балнеолечебница и курортна поликлиника в гр. Банкя, домове за стари хора в Бургас, Шумен, Толбухин и Ямбол и някои други здравни заведения.

Заедно с това ще продължи и съоръжаването на здравните заведения със съвременна техника и апаратура. В това отношение планът предвижда доставката на медицинска техника за 24 млн. лв. предимно за подобряване диагностиката и лечението на деца и възрастни хора в критично за живота им състояние, за по-широко приложение на микро-

хирургията, ултразвуковата диагностика и за други диагностични и лечебни нужди. Наред с всичко това Медицинската академия ще разшири производството си на някои видове апаратура и съвременни лекарствени средства както със собствени сили, така и на основата на коопериране и при използване на лицензии. В това отношение през следващата година се предвижда производството на 10 модерни диагностични рентгенови апарата — съвместно производство на „Булмедпром“ с френско-западногерманска фирма; над 3000 слухови апарата — съвместно с фирмата „Сименс“; над 1000 броя едноканални електрокардиографи за нуждите на предния фронт на здравеопазването; над 35 000 диализатори по лиценз на фирмата „Фрезениус“ за нуждите на бъбречната диализа у нас и други.

Това са, уважаеми другарки и другари, казано най-обобщено, главните пътища, по които ще се движим сега и през следващата година.

За решаването на големите и отговорни задачи, които стоят пред здравеопазването, Министерството на народното здраве разчита на най-активното съдействие и сътрудничество от страна на другите ведомства, народни съвети, стопанските и обществените органи и организации. Защото, както изтъкна др. Тодор Живков, „здравеопазването на народа, жизнеността на нацията в никакъв случай не е и не може да бъде грижа само на медицинските заведения и органи. То трябва да стане дело на целия народ, на всеки гражданин... Здравните проблеми следва да бъдат обект на внимание на производствените колективи, на учрежденията, на научните институти, на обществените организации“.

Заедно с това по-нататъшното развитие и усъвършенстване на нашето здравеопазване ще става в условията на все по-голямо сближение и единодействие със здравеопазването на Съветския съюз и разширяващото се сътрудничество с другите братски социалистически страни.

Другарки и другари! Преди да завърша, искам да изразя пред вас пълната готовност на здравните работници да отдадат всичките си сили и знания, за да посрещнат с достойни дела и ярки постижения Националната партийна конференция и предстоящия голям юбилей — 40-годишнината на славната Деветосептемврийска социалистическа революция.

Благодаря за вниманието! (Ръкопляскания)

Председателстващ Атанас Димитров: Има думата др. Диран Парикян.

Диран Парикян: Другарки и другари! Комисията по духовните ценности с удовлетворение отбелязва нарасналите

грижи на партията и правителството за развитието на народното образование.

Главното внимание в законопроектите е насочено към осигуряване на условия за по-пълно осъществяване на преустройството на образователната система и особено на професионалната подготовка на завършващите средни училища. Разширява се обхватът на децата в детските градини. С лимитния план за капитални вложения ще се въведат в действие нови 700 класни стаи и 8450 места в целодневните детски градини.

Въпреки усложнената обстановка разчетите на петилетния план за 1984 г. на отрасъл „Образование“ се увеличават с 15 млн. лв. и достигат 215 млн. лв.

В същото време някои отрицателни явления засенчват изключително големите грижи на партията и правителството за образователното дело.

Тревожен е фактът, че от заетите в материалното производство над 66 на сто са с основно и по-ниско образование — всеки трети младеж има такова образователно равнище.

През миналата година не са завършили основно образование над 10 000 ученици. От завършилите основно образование повече от 7000 не са продължили образованието си в средните училища. Всеки четвърти ученик от тези училища не завършва с випуска си.

Не се изпълнява държавният план за задочно и вечерно обучение. През последните две години в тях са учили 20 000 младежи по-малко.

Наложително е Министерството на народната просвета съвместно с окръжните народни съвети, Комсомола, професионалните съюзи, Отечествения фронт и другите обществени организации да вземе решителни мерки за бързо преодоляване на този голям недостатък, несъвместим със социалистическото развитие на страната.

Продължава да се забавя изграждането на материалната база на образованието. Ежегодно не се усвояват предвидените в държавния план капитални вложения. Само за първите две години на петилетката не са усвоени 64 700 хил. лв., които се равняват на 16 000 нови места в детските градини или на 850 класни стаи.

За осемте месеца на т. г. планът е изпълнен едва наполовина. За четири месеца трябва да се усвоят още 80 млн. лв. Особено тревожно е състоянието в столицата.

Незадоволителното състояние на строителството на материалната база на образованието бе предмет на съвместна проверка от Комисията по духовните ценности и Комисията по социалната политика. Работна група от 20 народни представители през м. април извършиха проверки по места и в

съответните министерства. На съвместно заседание ръководствата на двете комисии обсъдиха резултатите от проверките и дадоха конкретни препоръки за бързо преодоляване на изоставането. За съжаление нещата не се промениха и голямото подценяване на детското и училищното строителство продължава.

Правителството със специално разпореждане (№ 36 от 23. IX. 1982 г.) постави задачата ежегодно до края на м. август да се предават всички пускови училища и детски заведения. Председатели на изпълнителни комитети на окръжни народни съвети и министри в началото на годината уверяваха, че ще изпълнят задачата, че са съставени графици и лично поемат контрола. Но август отмина, училищният звънец удари и от 886 класни стаи не бяха завършени 658 и от 4675 места в детските градини — 3315.

Нашата комисия смята, че повече е нетърпимо такова отношение. От общата сума на капиталните вложения за обектите в страната относителният дял на това строителство е по-малко от 3 на сто, а за някои окръзи — 1 до 2 на сто. Поради лоша организация от тези малки проценти се създават проблеми и без никакво основание — допълнителни трудности.

Необходимо е да се вземат радикални мерки и да се повиши взискателността към председателите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и съответните министри за бързо ликвидиране на това с нищо неоправдано състояние.

Наред с това трябва да се премахнат и ограниченията с различни нормативни документи, които възпрепятствуват разгръщането на всенародно движение по места, за изграждане, реконструкция, модернизация и разширение на детски градини и училища със собствени средства на народните съвети, предприятията, аграрно-промишлените комплекси и някои училища.

Буди тревога обстоятелството, че докато само за периода 1979—1982 г. с местни сили по стопански начин бяха изградени 23 740 места в детски градини, над 1000 класни стаи, помещения за 1800 легла в общежития и 4000 легла в ученически лагери за отдых, то сега тези възможности значително са ограничени.

По реда на Закона за допитването до народа се набират много средства. От фондовете на предприятията се правят отчисления. Но поради лимитните ограничения за ползуването на свободните собствени средства голяма част от тях няма да се оползотворят.

Необходимо е да се преоцени тази постановка, особено за изграждане на материалната база на образованието. По принцип такива ограничения не бива да се прилагат за дет-

ски градини и училища. За тях трябва да се премахне и ограничението за максималната сметна стойност на обектите до 80 хил. лв. Известно е, че детска градина с една група от 25 деца струва 120 хил. лв.; пристройка с четири класни стаи — от 180 до 200 хил. лв.; работилница — 150 — 180 хил. лв.

Освен това Българската народна банка налага редица санкции, под ударите на които попадат и детските градини и училищата. Например в редица окръзи, като Враца, Разград, Търговище, Ямбол и др., банката не открива финансиране на обекти на образованието само защото някой основен обект не е въведен в експлоатация или окръгът не е изпълнил плана за строителството. Нима заради вината на други трябва да се наказват децата, като се лишават от детски градини, училища, отопление и други насъщни нужди. Това са крайности, които са чужди на голямата грижа на нашата партия за децата.

Единственото изискване за изграждането на тези обекти е да имат проектосметна документация и изпълнител. Всички други ограничения и санкции трябва да отпаднат.

Предлагаме правителството да направи основна преценка на всички постановления, решения и разпореждания, приети за изпълнение на решенията на пленума на Централния комитет на Българската комунистическа партия за развитието на образователното дело. Да отмени всички нормативни документи, които са в противоречие с изграждането на материалната база на образованието.

Комисията по духовните ценности от своя страна с помощта на създадената към нея постоянно действаща работна група по плана и бюджета след настоящата сесия ще организира системни проверки и помощ в подготовката и изпълнението на плана за 1984 г. за ускореното изграждане на материалната база на народното образование, културата, науката и техническия прогрес.

Благодаря. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Атанас Димитров: Другарки и другари, с това приключи списъкът на ораторите, които се бяха записали да се изкажат по законопроектите.

Желае ли още някой да вземе думата? — Има думата народният представител Панайот Яръмов.

Панайот Яръмов: Другарки и другари народни представители! Народностанският план за осмата петилетка за изминалите три години се изпълнява по всички негови показатели. Тези големи успехи трябваше да бъдат много по-големи, ако няхмахме някои затруднения във връзка със

сложната международна обстановка, ако не ни бяха сполетели някои природни бедствия или нямаше някои слабости на нашите ръководители и изпълнители. Тогава тези успехи щяха да бъдат много по-големи, но и сегашните ни успехи са достатъчни. На тях ние градим и плана за 1984 г. По този план нашата страна ще се развива с твърди и стабилни темпове. Тези успехи дават възможност за повишаване на материалното, духовното и социалното положение на нашия народ. Това подобрение е рязко подчертано и ние мислим, че по този план нашият народ ще се развива и ще работи още по-успешно.

Искам да подчертая, че нашият Бургаски окръг през последните две години изпълнява и преизпълнява плана по всички показатели. И през тази година въпреки сушата и голямото стихийно бедствие, което сполетя нашия окръг на 20 септември и нанесе щети за над 20 млн. лв., нашата окръжна партийна организация ще мобилизира всички сили за преодоляването на щетите от тези бедствия и планът за 1983 г. ще бъде изпълнен и преизпълнен.

Другари, това ми дава кураж да направя едно предложение. Тук ние говорим много за детски градини, за ясли, но никога не говорим за възрастните хора, за старите хора, като че ли всички няма да станем стари. Това е логиката на закона и оттам ние няма да избягаме.

В Бургас до 9 септември 1944 г. имаше старчески дом, построен с благотворителни средства. След 9 септември, когато на нас ни потрѣбва помещение за военна болница, ние се изхитрихме с др. Добри Терпешев да вземем този старчески дом и да настаним там военната болница. Тогава изпратихме старите хора в село Лозарево, в едно старо и затънтено земеделско училище, непригодно за тази цел. Там тези хора си живеят, но да им е здрава душата.

Създадохме втори старчески дом в с. Лъка в изоставени казармени помещения на трудовите войски, преградени с шперплат. Там живеят старите хора и можеш живи да ги оплачеш. Следователно не може по-нататък да продължава така, защото всички ще остарѣят. Всички ние сме били млади, били сме и по фронтове, и материални ценности сме създавали. Всичко това е създадено от по-старите хора и нямаме право да имаме такова отношение към тях. Не можем.

Много пъти хората ме срещат и ме питат като стар комунист: Другарю Ярѣмов, какво правите вие за нас? И аз се въртя като калайджия, без да зная какво да им кажа. И все им обещавам. Обещавам, но обещанието не може да бъде изпълнено.

Няколко пъти правя сериозни предложения в Комисията по социалната политика с ръководител др. Пеко Таков.

И там все обещават, но минаха вече 7—8 години, а старчески дом ние нямаме. Ние имаме патронаж над около 300 души в града. Имаме патронаж в Айтос и Карнобат. Имаме стари хора. Голяма част от тези стари хора са пръснати из цяла България по различни домове, откъснати от близки и познати.

Искам да поставя този въпрос пред Народното събрание: да се планира и се построи старчески дом в Бургас според всички съвременни изисквания с 300 легла. Ние имаме вече изработена проектосметна документация за 3300 хил. лв. Предлагам домът за стари хора в Бургас да бъде включен в плана за 1984 г. с цел до края на 1986 г. да бъде завършен. Предлагам за тази година да се включат най-малко 300—400 хил. лв., за да се започне строителството и за да имаме готовност до края на 1986 г. да завършим обекта.

Мисля, че тази моя молба ще бъде уважена и ще обърнем по-сериозно внимание на нашите стари хора. Казва се: път на младежта, почит на старите хора. Тази почит ние трябва да им окажем.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Атанас Димитров: Има ли други желаещи да се изкажат? — Вижда се, че няма.

Ще преминем към първо гласуване на двата законопроекта.

Моля народните представители, които са съгласни да бъде приет по принцип законопроектът за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1984 г., да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законопроектът се приема на първо гласуване единодушно.

Пристъпваме към първо гласуване на законопроекта за държавния бюджет на Народна република България за 1984 г.

Моля народните представители, които приемат по принцип законопроекта, да гласуват.

Против има ли? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законопроектът се приема на първо гласуване единодушно.

Тъй като по законопроектите се направиха някои предложения, преди да се поставят на второ гласуване, те се предоставят на постоянните комисии на Народното събрание за

допълнително обсъждане. Във връзка с това правя следното съобщение: Комисията по общественно-икономическото развитие, Законодателната комисия и ръководствата на останалите постоянни комисии, без мандатната, се свикват веднага на заседание в източната зала на първия етаж.

Закривам второто заседание.

(Закрито в 10 ч. и 35 м.)

Заместник-председател: Атанас Димитров